

Renseanlæg kan levere fosfor

Et forsøg på Åby renseanlæg ved Aarhus har vist, at affaldsproduktet struvit kan raffineres til fosforrig gødning, skriver Foodculture.dk.

Struvit er dog ikke godkendt som gødning, hverken i konventionelt eller økologisk landbrug. Men det håber Aarhus Vand at få ændret, samtidig med det kommunale selskab sætter et forsøg i gang i en større skala end det første.

- Vores mål er at gøre det til en forretningsmodel, som kan foldes ud på landets renseanlæg, og måske endda eksportere gødningen til udlandet, fortæller afdelingschef Claus Homann til Foodculture.

Fosforgødning fra struvit vil ikke mindst være interessant for økologiske landmænd, vurderer Anke Stubsgaard, konsulent hos Videncentret for Landbrug.

Økologi-reglerne vil dog gøre det svært at få godkendt struvit-gødning fra traditionelle renseanlæg, vurderer Lars Holdensen, konsulent i Landbrug & Fødevarers Økologisektion.

Struvit er i dag et problem på renseanlæggene, da det laver forstoppelse i rør og ledninger.

Lovligt at sælge æg fra små besætninger

Fødevarerministeren har imødekommet de små fjerkræavlere, som fremover har lov til at sælge eller forære æg til naboer, familie og venner. Det har ellers hidtil været forbudt. Lovliggørelsen gælder hønsehøld på op til 30 høns. Modtagerne skal vide, at æggene ikke er kontrolleret for salmonella, man må ikke annoncere for æggene, og hønseejeren har ansvaret for, at modtagerne ikke bliver syge.

MARK & STALD

Træk og slip for ansvaret

GENBRUG: Vi skylder dyrebare næringsstoffer ud i toilettet og accepterer ikke, at de bliver genbrugt til at fremstille nye fødevarer

Af Karen Munk Nielsen

Recirkulering er næppe det første, man tænker på, når man siger økologi. Det gælder både producenter og forbrugere. Økologi er rent og lækkert, mens recirkulering indebærer, at vi genbruger lorten, om man så må sige.

Det er almindeligt accepteret, at man bruger husdyrgødning i landbrugsproduktionen, men ikke vores egne efterladenskaber. Dem håber

vi aldrig at se igen, når først vi har skyllet ud i toilettet.

Princip står i vejen

Økologer vil i princippet gerne have næringsstofferne tilbageført og på den måde lukke nogle af hullerne i kredsløbet. Men et andet princip står i vejen: forsigtighedsprincippet. Der kan jo være stoffer i affaldsprodukterne, vi ikke har lyst til at tilføre jorden.

Men det er ikke gratis at dække sig ind under forsigtighedsprincippet, argumenterer Jakob Magid, der er lektor ved KU og forsker i jordforurening og recirkulering af spildevand.

- Det bedste var jo, hvis vi kunne få et 'rent' produkt tilbage fra byerne - ingen tvivl om det - men det

findes ikke, siger Jakob Magid.

Han mener, 'puristerne' overser, at der også er omkostninger ved at fravælge for eksempel slam fra som næringsstofressource.

- Man skal tage sig i agt for forsigtighedsprincippet. Det er fint nok at være kritisk, hvis der ikke er omkostninger ved det, men det er der. Alternativet til at bruge slam som gødning er at brænde det af i forbrændingsanlæg og støbe det ind i asfalt og beton. Så skal man ud at grave nyt råfosfat op fra minerne. Minedrift er ikke nogen ren industri, og desuden er råfosfat en begrænset ressource.

Luftforurening er værre

Jakob Magid efterlyser proportioner og en mere balanceret tilgang til

forurening og genbrug af ressourcer hos danske økologer - en balance, som engelske Soil Association bekendte sig til allerede i 2010.

Jakob Magid vurderer, at der findes risikovurderinger af jordforurening svarende til 1000 forsker-årsværk. Sammen med kolleger har han gennemtrevet den videnskabelige litteratur og konkluderer, at frygten for at forurene jorden med slam er overdrevet.

- Generelt burde man være meget mere bekymret for luftforurening end for jordforurening. Jorden er i stand til at omsætte og nedbryde en lang række af de stoffer, vi er bekymrede for. Det viser også de langtidsforsøg med store doser slam, vi har gennemført på forsøgsmarker i Tåstrup, siger Jakob Magid.

Konventionelt produkt

Et af økologernes kritikpunkter ift. slam er, at det er et konventionelt gødningsprodukt, og at man jo netop ønsker at frigøre sig fra afhængigheden af det konventionelle landbrug. Det synspunkt stiller Jakob Magid og hans forskerkolleger spørgsmålstejn ved i en netop offentliggjort artikel i Organic Agriculture. De påpeger, at man lige så godt kan betragte det som fornødt brug af en ressource, som ellers bare bliver brændt af.

'Økologerne bør diskutere, om det er et brud med principperne, eller om det netop opfylder et vigtigt økologisk princip om at producere i lukkede kredsløb', skriver forskerne i artiklen.

Økologer vil diskutere affald

RECIRKULERING: Den konventionelle gylle har været økologernes sovepude, mener planteavlernes formand. Der har ikke været brug for at recirkulere næringsstoffer fra byerne

- Affald er ikke affald. Det er bare en ressource, du allerede har brugt én gang.

Ordene er Anders Lunds. Han er formand for planteavlerne i Økologisk Landsforening og skal sammen med kolleger i udvalget udarbejde et oplæg til ØLs bestyrelse om recirkulering af næringsstoffer fra kilder uden for landbruget. Det glæder han sig til.

- Jeg er 110 procent enig i, at det er en vigtig opgave. Økologien har udviklet sig enormt siden 80'erne men overhovedet ikke, når det gælder recirkulering af næringsstoffer fra byen. Der har ikke været brug for det, fordi vi har haft den konventionelle gylle. Den vil visom

bekendt gerne udfase, så nu skal vi finde ud af, hvad vi kan og vil recirkulere og på hvilke betingelser, siger Anders Lund.

Lytter til forbrugerne

I første omgang har han have-parcaffald og kildesorteret husholdningsaffald i tankerne.

- Vi skal have fosfor og kalium tilbage til markerne. Hvis vi recirkulerer disse kilder og bliver lidt bedre til at samarbejde internt mellem planteavlere og husdyrproducenter, er vi nogenlunde dækket ind med næringsstoffer til det nuværende økologiske areal. Når vi så bliver mange flere økologer, skal spildevandsslammet inddrages. Så må vi finde måder at bruge og behandle det på, som forbrugerne accepterer. Hvis de er utrygge ved slam, må vi gøre dem trygge gennem at vise, at vi tager spørgsmålet om risiko alvorligt, siger Anders Lund.

- Vil I også bearbejde deres holdninger til slam?

- Der er ingen tvivl om, at der også ligger en stor pædagogisk opga-

ve foran os, men jeg tror, der er gode muligheder for at løfte den, hvis vi inddrager forbrugerne i arbejdet.

Affaldskatalog

Økologisk Landsforening er i gang med at lave et katalog over hvilke affaldsprodukter, der kan anvendes i økologisk landbrug, hvilke krav der stilles eller bør stilles for at bruge dem, og hvad de koster at bruge.

- I den proces vil vi også se på, om der er uhensigtsmæssige regler på området, og diskutere med myndighederne om det kan ændres, siger konsulent i ØL, Lone Klit Malm.

Et eksempel på dette er det kildesorterede husholdningsaffald. Kommer det fra private husholdninger, må det anvendes på økologisk jord. Kommer det fra storkøkkener og industri, må det ikke.

- Det giver ikke nødvendigvis god mening. Affaldet fra industrien er måske ligefrem renere end fra de private husholdninger, siger Lone Klit Malm.

kmn@okologi.dk

Soil Association har taget stilling

Der er alvorlige miljømæssige konsekvenser af udvinding af råfosfat og produktion af fosforgødning. Derfor skal meget mere genbruges. I rapporten 'A rock and a hard place' fra 2010 opfordrer de engelske økologers organisation (SA) blandt andet til at tillade slam på økologisk jord.

Nødvendige skridt

- ▶ Mere økologi og dermed mindre brug for råfosfat/minedrift
- ▶ Mindre kød og mere grønt på tallerkenen giver mere effektiv udnyttelse af fosfor
- ▶ Tilbageførsel af næringsstoffer i human urin og fæces
- ▶ Indførelse af 'økologiske sanitets-systemer'; komposttoiletter, urinseparation m.m.
- ▶ Økologer bør genoverveje modstanden mod spildevandsslam

Forslag til politikerne

- ▶ EU-regler bør tillade spildevandsslam på økologisk jord
- ▶ Støt forskning i og udvikling af agro-økologiske dyrkningsystemer, der effektivt udnytter fosfor
- ▶ Indfør økologiske sanitetssystemer og -infrastruktur hvor det er muligt: i landområder, nybyggeri, offentlige bygninger
- ▶ Sundhedspolitik der mindsker forbruget af kød

Kilde: A rock and a hard place, 2010, www.soilassociation.org